

Befektetési egységekhez kötött életbiztosítás eszközalapja befektetési politikájának egyoldalú módosíthatósága a referenciaindex módosulására, megszűnésére tekintettel

1. TÉNYÁLLÁS

A Biztosító a Megkeresés keretében – lényegét tekintve – a jogkérdés alapja szempontjából releváns jogszabályi rendelkezéseket – a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bit.) 107. § (3) bekezdését és az ahhoz kapcsolódó rendelkezéseket – mutatta be. A Megkeresés alapján absztrahálható tényállás az, hogy a Biztosító a jogkérdés megválaszolásától függően határozza meg követendő gyakorlatát, azaz eszközalapok befektetési politikáját a referencia-index megváltozása (módosítása) esetén nem módosítja, hanem a korábbi eszközalapot megszünteti és helyébe újat vezet be, vagy, ezzel szemben, a befektetési politikát – az eszközalap fenntartása mellett – egyoldalúan módosítja.

2. JOGKÉRDÉS

2.1. A Megkeresés jogkérdésként a következő értelmezés megerősítését – azaz annak MNB általi helyességére vonatkozó vélemény kiadását – kéri, miszerint adott eszközalap befektetési politikájában meghatározott referencia index további feltétel nélkül módosítható, amennyiben az adott eszközalap kockázati szintje ennek következtében nem módosul és a módosított referencia-index összhangban áll az adott portfólió megcélzott stratégiai eszközallokációjával. A Biztosító álláspontja szerinti értelmezés helyessége esetén tehát nem alkalmazandó az a megszorító értelmű jogszabályi rendelkezés, miszerint a befektetési politika módosítására csak akkor kerülhet sor, ha az eredeti befektetési politika megvalósítása a befektetési környezet vagy az eszközök elérhetőségének vagy megfelelőségének megváltozása miatt nem lehetséges.

2.2. A Biztosítónak a jogkérdés kapcsán kifejtett részletes álláspontja szerint adott eszközalap befektetési politikájában meghatározott referenciaindex további feltétel nélkül módosítható, amennyiben az adott eszközalap kockázati szintje ennek következtében nem módosul és a módosított referencia index összhangban áll az adott portfólió megcélzott stratégiai eszközallokációjával. A biztosító megítélése szerint a referencia index önmagában nem befolyásolja a befektetési politika megvalósítását, nem alakítja a befektetési összetételt és nem befolyásolja a vagyonkezelőt a vagyonkezelői döntések meghozatalában. Érvelése szerint tehát az eredeti befektetési politika akkor is megvalósul, ha a referenciaindexet a biztosító a fentiek szerinti szempontok alapján módosítja. A referenciaindex a Biztosító megítélése szerint arra szolgál, hogy a vagyonkezelt portfólió által elért tényleges hozam utólag összevethető legyen az adott piacon egy átlagos piaci szereplő által elérhető átlaghozammal (benchmark hozam), tehát elsősorban az utólagos befektetési teljesítményértékelés/mérés a célja. Érvelése szerint, mindezekre tekintettel a Biztosítónak módjában áll az adott eszközalap befektetési politikájában rögzített referenciaindexet módosítani, amennyiben az adott eszközalap kockázati szintje ennek következtében nem módosul és a módosított referenciaindex összhangban áll az adott portfólió megcélzott stratégiai eszközallokációjával.

3. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

3.1. Amint az az MNB honlapján megtalálható, „Állásfoglalás kéressel kapcsolatos eljárások és elvek” című tájékoztatóban¹ is szerepel, a jogszabályok által meghatározott körön kívül az MNB-nek nincs hatásköre – többek között – szerződések, üzleti megoldások, folyamatok jogi megfelelőségének előzetes, általános vizsgálatára. Állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése, illetve keretjelleget tartalmazó rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. Az állásfoglalás kiadása nem hatósági ügy, arra nem vonatkoznak a hatósági eljárásokban irányadó határidők, és bármely tevékenységnek, üzleti döntésnek, jogügyletnek (illetve ezek elhatározásának, megkezdésének, végrehajtásának) az MNB állásfoglalásától való függővé tétele kizárólag az állásfoglalást kérő személy felelőssége. A jelen állásfoglalásban foglaltak nem értelmezhetőek a Megkeresésben írtakkal összefüggő üzleti koncepció, megoldás jogszabályi megfelelőségével kapcsolatos felügyeleti álláspontként, az MNB célja a jelen – nem kötelező erejű – állásfoglalás kiadásával összefüggésben az, hogy a Biztosító annak ismeretében alakíthassa ki saját jogi álláspontját.

---

¹ <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok/allasfoglalas-keressel-kapcsolatos-eljarasok-es-elvek>

3.2. A Biztosító által bemutatott jogkérdés a Bit. 107. § (3) bekezdése – különösen e rendelkezés második mondata – mellőzhetetlen alkalmazandóságára irányul, összefüggésben a Bit. releváns, 12. mellékletével, kiemelten annak 10. pontjával. A jogkérdés lényegét, a kétféle (formális, illetve funkcionális) értelmezés alapját a következő releváns tényezők adják.

Elsőként, a befektetési egységekhez kötött biztosítások mögötti befektetéseket megtestesítő eszközalapok befektetési politikájának kötelező tartalmi eleme a referenciaindex².

Másodsorban, a befektetési politika csak akkor módosítható, amennyiben a szerződési feltételek ezt lehetővé teszik, az eszközalap kockázati szintjét a módosítás nem befolyásolja és az eredeti befektetési politika megvalósítása a befektetési környezet vagy az eszközök elérhetőségének vagy megfelelőségének megváltozása miatt nem lehetséges³. Mindebből – formális értelmezés esetén – az következik, hogy az eszközalap a befektetési politika mellőzhetetlen részét képező referenciaindex változása esetén főszabály szerint nem módosítható, tekintettel arra, hogy a referenciaindex változása kapcsán nem értelmezhető az „eredeti” befektetési politika megvalósításának lehetetlenülése, azaz az eszközalap módosítását lehetővé tévő, konjunktív jogszabályi feltételek egyike semmiképp sem teljesülhet.

Az előbbiekkal szemben – az MNB álláspontja szerint, a rendelkezést a „funkcionális” értelmezés keretében vizsgálva – a referenciaindex változása az eszközalap kockázati szintjét nem befolyásolhatja, az eszközösszetételt, azaz a befektetés, az eszközalap jellegadó minőségét, alkotóelemét nem érinti, a referenciaindex módosítására szinte sosem a befektetési környezet vagy az eszközök elérhetőségének vagy megfelelőségének megváltozása miatt van szükség, hanem magában az indexben rejlő, ahhoz kapcsolódó okból, továbbá jellemző, hogy a referenciaindex külső körülmények hatására is megváltozhat, megszűnhet (pl. nem szolgáltatják tovább, az alapjául fekvő eszközökben jelentős változás következik be, ezért lényegesen módosítják stb.). Alapos a Biztosító azon álláspontja, miszerint a referenciaindex célja, alkalmazásának indoka az eszközalapon (portfolión) elért hozam összevethetősége a releváns piaci átlaghozammal (benchmarkkal), azaz a referenciaindexnek elsősorban egyfajta speciális ügyféltájékoztató (termékösszehasonlíthatóságot és eredményességmérést biztosító) funkciója van⁴. Ebből következően a referenciaindex nem az eszközalapok sajátos pénzügyi-gazdálkodási lényegéhez tartozó, hanem lényeges, azonban egyfajta technikai, külső viszonyítási értéként meghatározható mérőszám, illetve ennek megfeleltethető, ezt szabályozó jogintézmény. Ebből pedig az következik, hogy a Bit. 107. § (3) bekezdésében foglalt – a befektetési politika egyoldalú módosítását, a Bit. szerint „megváltoztatását” lehetővé tévő – feltételeket teljesítettnek kell tekinteni a referenciaindex jogkérdés szerinti megváltozásakor. Az előbbi kritériumokat elfogadva arra a következtetésre lehet jutni, hogy az adott eszközalap kockázati szintjének befolyásolása kizárt, az „eredeti” befektetési politika megvalósíthatatlansága pedig kérdésként sem merülhet fel, nem értelmezhető. Az előbbiek kapcsán azonban feltételezni szükséges, hogy a befektetési politika módosításának lehetőségét a szerződési feltételek megfelelően – az alábbiakban részletezettek szerint – rendezik.

Ezt az értelmezést a Bit. 105. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés sem rontja le, mely jogszabályi rendelkezés szerint a biztosítási szolgáltatáshoz kapcsolódó referenciaérték – így akár referenciaindex – alkalmazása esetén a szolgáltatáshoz kapcsolódó befektetéseket a referenciaértéket megalapozó befektetésekhöz kell a lehető legjobban igazítani, azaz amikor az adott eszközalap befektetési politikájának lényegét valamely index követése adja. A Megkeresésben foglalt jogkérdés azonban nem az előbbiek szerinti befektetési politikával érintett eszközalapokra irányulnak. A jogkérdés és az MNB állásfoglalása most arra az esetre vonatkozik, mikor az eszközalaphoz

---

² A Bit. 12. melléklet, „A befektetési politika tartalmi elemei”, 10. pontja szerint kötelező tartalmi elem a megcélzott hozam mutatója (referencia index), alapvetően az eszközalap jellemző összetételét tükröző tőkepiaci index vagy több tőkepiaci index kombinációja.

³ A Bit. 107. § (3) bekezdése értelmében a biztosító az eszközalapok befektetési politikáját a szerződési feltételekben foglaltak szerint és csak úgy változtathatja meg, hogy a módosítás nem befolyásolja egy adott eszközalap kockázati szintjét. A befektetési politika módosítására csak akkor kerülhet sor, ha az eredeti befektetési politika megvalósítása a befektetési környezet vagy az eszközök elérhetőségének vagy megfelelőségének megváltozása miatt nem lehetséges.

⁴ Ezt támasztja alá pl. a Bit. – már hivatkozott – 12. mellékletének 10. pontja, továbbá a referenciaindex ilyen szerepe tűnik ki a Bit. 10. melléklet 18. pontjából, valamint a 8/2016. (VI. 30.) MNB ajánlás („UL ajánlás”) 98. pontjából is.

kapcsolódóan „csupán” annak teljesítménye mérését szolgáló referenciaindex változik anélkül, hogy a befektetett eszközöknek - a befektetési politikára kihatóan, annak kereteit szétfeszítően – változnia kellene.

Mindezek alapján a jogszabály célját, a rendelkezés kontextusát figyelembe vevő, funkcionális értelmezés, illetve az erre alapozó biztosítói gyakorlat – az MNB jogvéleménye szerint – elvi alapon, generálisan nem kifogásolható, amennyiben a változtatással érintett ügyfelek biztosítási szerződésai (a biztosítási szerződési feltételek) a referenciaindex változtatásának lehetőségét figyelemfelhívásra alkalmas módon tartalmazzák. Ezen feltétel teljesülése ügyfélvédelmi szempontból is szükségszerű, mivel végső soron jelen esetben mégis csak arról van szó, hogy az ügyfél befektetése teljesítményének fokmérője kerül menet közben – a biztosító által egyoldalúan – megváltoztatásra. Az előbbiekből következően, a biztosítási szerződési feltételek tartalmának megállapítása során ügyelni kell arra is, hogy a referenciaindex megváltoztatása lehetőségének kikötése a biztosító számára egyoldalú szerződésmódosítási lehetőséget teremtsen, azaz relevánsak a Ptk. 6:104. § (2) bekezdés d) pontjában írtak, kiemelten az esetleges egyoldalú szerződésmódosítás, a referenciaindex megváltoztatásának lehetséges – alapos⁵ – okainak magában a szerződési feltételekben való előzetes meghatározásának kötelezettsége⁶. Előbbiek szem előtt tartása mellett, a funkcionális értelmezés szempontjából az a lényeges, hogy adott befektetési politikájú eszközalap teljesítményének mérésére alkalmas referenciaindex szerepeljen az eszközalap befektetési politikájában, és mivel jelen esetünkben a referenciaindex az eszközalapnak, a befektetésnek a lényegét nem, csak teljesítményének mérhetőségét, összehasonlíthatóságát érinti, csak járulékos, technikai eleme a befektetési politikának. A jelen jogkérdés szempontjából így a befektetési környezet, kockázati szint stb. változása releváns kérdésként most nem merül fel.

Budapest, 2022. január 17.

---

⁵ Ilyen alapos ok lehet különösen, ha az index számításával az azt korábban szolgáltató személy felhagy, vagy az index szerkezetét oly módon változtatja meg, hogy az már nem tükrözi az eszközalap összetételét, annak teljesítménye mérésére már nem alkalmas.

⁶ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:104. § (2) bekezdésének d) pontja értelmében fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a kikötést, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, különösen, hogy a szerződésben megállapított pénzügyi ellenszolgáltatás mértékét megemelje, vagy lehetővé teszi, hogy a vállalkozás a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől elállni vagy azt felmondani.

Az MNB álláspontját megerősítő, további részletes szempontokat tartalmazó jogértelmezést tartalmaz a Legfelsőbb Bíróság 2/2012. (XII. 10.) PK véleménye, melyet a Kúria 1/2014. Polgári jogegységi határozatával megfelelően irányadónak tekintett és melyet az MNB is – nem csupán a PK vélemény tárgyát képező fogyasztói kölcsönszerződésekre, hanem a pénzügyi fogyasztói termékekre általában – irányadónak tekint.